

Avizat 800
Data 08/08/2018
Cons. Jur.
Adrian Vana

Avizat
Data 08.08.2018
Com. Nr.5
Presedinte

Rap. spec. SAPC
Data: 07.08.18.
Nr. 1756

Proiect de Hotarare

privind acordarea Titlului de Cetatean de Onoare Post Mortem al Municipiului Turda,
doamnei Lucretia Murasianu

Consiliul Local al municipiului Turda, intrunit in sedinta extra/ordinara la data de
_____ 2018;

Luand in dezbatere proiectul de hotarare privind acordarea Titlului de Cetatean de Onoare Post Mortem al Municipiului Turda, doamnei Lucretia Murasianu, proiect elaborat din initiativa Primarului municipiului Turda, domnul Cristian Octavian Matei;

Avand in vedere raportul de specialitate al Serviciului Administratie Publica Locala, precum si avizul Comisiei de specialitate nr. 5 -Invatamant, cultura, sanatate, tineret, sport si turism a Consiliului Local al Municipiului Turda.

In conformitate cu prevederile Titlului I, pct. 2, lit. "a", pct.4, alin. 1, lit."a", "b" din HCL nr. 149/28.09.2007 privind aprobarea *Regulamentului de acordare /retragere a titlului de Cetatean de Onoare al municipiului Turda si a altor distinctii;*

In temeiul prevederilor art. 36 alin. 8, art. 45 alin. 1 si 6, ale art. 115, alin. 1, lit. b din Legea nr. 215/2001 privind administratia publica locala – modificata si republicata si ale Regulamentului de organizare si functionare al Consiliului Local al municipiului Turda;

H O T A R A S T E:

Art.1. Se acorda Titlul de Cetatean de Onoare Post Mortem al Municipiului Turda ,doamnei *Lucretia Murasianu*.

Art.2. Prezenta hotărâre se comunică prin intermediul secretarului municipiului, în termenul prevăzut de lege, Primarului municipiului Turda, Instituției Prefectului Județului Cluj, serviciilor din cadrul Primăriei Municipiului Turda în vederea ducerii la îndeplinire, și se aduce la cunoștință publică prin afișare la sediul Consiliului Local Turda și postare pe pagina de internet www.primariaturda.ro.

PRESEDINTE DE SEDINTA,

CONTRASEMNEAZA,
SECRETARUL municipiului TURDA,
Jr. Paula Letitia Mic

ROMÂNIA
JUDEȚUL CLUJ
MUNICIPIUL TURDA
Piața 1 Decembrie 1918, nr. 28
Tel: 0264/313160 Fax: 0264/317081
E-mail: primaria@primariaturda.ro
Web site: www.primariaturda.ro

EXPUNERE DE MOTIVE

Proiectul de hotarare supus dezbaterii Consiliului Local al Municipiului Turda priveste acordarea titlului de cetatean de onoare post mortem doamnei Lucretia Murasianu .

Distinsa preoteasa a fost una din cele mai active femei din perioada interbelica, ce a creat o impresionanta opera social-culturala. A condus decenii Societatea Femeilor Ortodoxe din Turda, organizand o remarcabila opera filantropica si culturala in municipiul Turda, a infiintat alaturi de sotul ei Parintele Jovian -ctitorul Catedralei Ortodoxe din Centrul Municipiului Turda o fundatie destinata sa continue opera lor si dupa plecarea la cele vesnice.

Doamna Lucretia Murasianu s-a nascut in anul 1875 in satul Cernatu(azi cartier al localitatii Sacele jud. Brasov, in familia preotului Gheorghe si Eufrosina Udrea, dintr-un stravechi neam de clerici.

La data de 12 septembrie 1893 se casatoreste cu teologul Jovian Murasianu in biserica unde a fost botezata si unda a slujit cu multa vrednicie tatal sau.

O data cu decizia Mitropoliei de la Sibiu de a muta sediile protopopesti in orase, preotul Jovian Murasianu este transferat la Agarbiciu(Viisoara) pentru cai putin mai tarziu la 24 august 1901 sa fie ales si instalat protopop de Turda functie preluata la 9 septembrie acelasi an.

In anul 1914 doamna Lucretia Murasianu este presedinta Reuniunii Femeilor Romane - Filiala Turda .

In anul 1930 este aleasa consilier local in cadrul Consiliului Local al Municipiului Turda in urma procesului electoral desfasurat.

A decedat la data de 4 ianuarie 1946 serviciul religios fiind oficiat in Catedrala Ortodoxa a Municipiului Turda de un sobor de preoti in frunte cu protopop Aurel Gliga

Trupul i-a fost asezat spre vesnica odihna alaturi de sotul sau in cripta de sub altarul Catedralei.

Intrucat competenta de acordare a distinctiei , potrivit legii si Regulamentului aprobat de catre Consiliul Local apartine acestui for deliberativ consideram oportun si legal aprobarea proiectului de hotarare in forma prezentata.

PRIMARUL MUNICIPIULUI TURDA
CRISTIAN OCTAVIAN MATEI

ROMÂNIA
JUDEȚUL CLUJ
MUNICIPIUL TURDA
Piața 1 Decembrie 1918, nr. 28
Tel: 0264/313160 Fax: 0264/317081
E-mail: CONTACT@primariaturda.ro
Web site: www.primariaturda.ro

SAPL

Nr.15756/07.08.2018

RAPORT DE SPECIALITATE

Proiectul de hotărâre supus dezbaterii Consiliului Local al Municipiului Turda privește acordarea titlului de cetățean de onoare post mortem doamnei Lucretia Murasianu .

Potrivit art. 36 alin. 8 din Legea 215/2001 privind administrația publică locală *“Consiliul local poate conferi persoanelor fizice române sau străine cu merite deosebite titlul de cetățean de onoare al comunei, orașului sau municipiului, în baza unui regulament propriu.”*

Regulamentul care prevede condițiile în care se poate acorda și respectiv retrage titlul de cetățean de onoare al municipiului Turda, aprobat prin HCL 149/28.09.2007, specifică la punctul I :”Titlul de cetățean de onoare al municipiului Turda reprezintă cea mai înaltă distincție care se poate acorda unei persoane de către Consiliul local al municipiului Turda.

2.Titlul se acorda :

- a) în timpul vieții;
- b) post-mortem.”

Având în vedere art. 36 alin. 8, art. 45 alin. 1 și 6, art. 115, alin. 1, lit. b din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală – modificată și republicată supunem spre aprobarea Consiliului Local acordarea titlului de cetățean de onoare post mortem doamnei Lucretia Murasianu.

SEF SERVICIU ADMINISTRATIE PUBLICA LOCALA
IOANA URSULA IFTIME

Intocmit/Calin Petrideanu/1 ex

ROMÂNIA
JUDEȚUL CLUJ
MUNICIPIULUI TURDA
CONSILIUL LOCAL
COMISIA DE SPECIALITATE NR. 5
NR. ____ DIN 08.08.2018.

RAPORT

la proiectul de hotărâre privind

acordarea titlului de cetățean de Onoare
al Mun. Turda

Având în vedere:

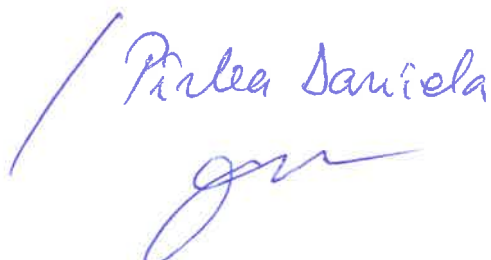
- raportul de specialitate al Serviciului
Administrației Publice Locale

În temeiul prevederilor:

- art. 36, alin. 8, art. 45, alin. 1 și 6,
art. 115, alin. 1, lit. b din Legea
nr. 215/2001

Pentru considerentele arătate mai sus, comisia de specialitate avizează

Președintele comisiei

Secretarul comisiei

PATRIARHIA ROMÂNĂ
MITROPOLIA CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI
ARHIEPISCOPIA VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

400117 Cluj-Napoca, Piața Avram Iancu 18, tel: 0264-59.39.44; fax: 0264-59.51.84
web: www.mitropolia-clujului.ro, e-mail: mitropolitandrei@mitropolia-clujului.ro

CABINETUL MITROPOLITULUI

Cluj-Napoca, 13 iunie 2018
Nr. 3165/2018

Domnului CRISTIAN OCTAVIAN MATEI
Primarului Municipiului Turda
CONSILIULUI LOCAL AL MUNICIPIULUI TURDA

*Stimate Domnule Primar,
Distinși membri ai Consiliului Local,*

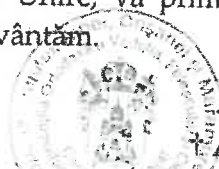
Una din îndatoririle noastre este aceea de a cinsti cum se cuvine memoria înaintașilor, care au știut să facă istorie și care au rămas în memoria posterității ca oameni care și-au depășit cu mult epoca și timpul în care au trăit. Una din marile figuri de femei credincioase care au trăit în Turda în secolul trecut și care a lăsat o luminoasă moștenire orașului a fost Lucreția Murășianu, soția vrednicului de pomenire Protopopul Jovian Murășianu, care a ctitorit splendida biserică ortodoxă din inima municipiului.

Această distinsă preoteasă a fost una din cele mai active femei din perioada interbelică, ce a creat o impresionantă operă social-culturală. A condus decenii Societatea Femeilor Ortodoxe din Turda și a organizat o remarcabilă operă filantropică și culturală în oraș, a înființat alături de Părintele Jovian o Fundație, care era destinată să continue această operă și după plecarea la cele veșnice. A primit de-alungul vieții multe distincții din partea autorităților, inclusiv medalia *Meritul Cultural*. A trecut la cele veșnice în anul 1946, fiind înmormântată alături de Părintele Jovian, în cripta de sub altarul bisericii „*Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*” din Turda. Dincolo de toate aceste lucruri laudabile, Societății Femeilor Ortodoxe și, implicit preotesei Lucreția Murășianu i se datorează marcarea pentru veșnicie a locului de mormânt de lângă Turda a lui Mihai Viteazul, primul întregitor de țară, prin amplasarea unei troițe în anul 1923.

Pentru recuperarea memoriei Lucreției Murășianu, părintele Dorin Sas din Spania, originar din Turda, a întreprins o laudabilă muncă de cercetare, materializată în volumul „*Preoteasa Lucreția Murășianu și Societatea Femeilor Ortodoxe din Turda*”, în curs de apariție.

Ținând cont de toate acestea, supunem atenției Domniilor Voastre propunerea de a acorda numele Lucreția Murășianu unei străzi din Municipiul Turda, precum și acordarea titlului de Cetățean de Onoare post-mortem al municipiului.

În speranța că acest demers, pe care îl considerăm necesar în anul când sărbătorim Centenarul de la Marea Unire, va primi acordul Domniilor Voastre vă mulțumim, cu recunoștință și vă binecuvântăm.

f. Andrei
ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

Arhiepiscopia Ortodoxă Română

A Vadului, Feleacului și Clujului

Protopopiatul Turda

Parohia Turda III

Nr. 15/2018

**Către Primăria /Consiliul Local Turda
Domnului Primar Cristian Octavian Matei**

În fiecare localitate din Transilvania, mai cu seamă în orașe, Dumnezeu a rânduit persoane potrivite, gata a se jertfi pentru realizarea idealului de veacuri al românilor: Unirea. Aceste persoane și-au pus viața și priceperea în sujba Neamului fiind adevărate faruri de lumină și putere ce au transpus în fapte idealurile.

La Turda, Protopopul Jovian Mureșianu, împreună cu intelectualii de marcă de la începutul secolului al XX -lea, au pus temelia la ceea ce este Turda azi. Demersurile făcute sunt cu atât mai laudabile cu cât realizăm că, românii, din supuși și tolerați, au devenit, stăpâni ai orașului.

Înainte de Unire s-au înființat școli confesionale, biblioteci, banci, s-a înființat Fondul pentru zidirea Catedralei, s-a organizat corul, ș. a. După Unire, a început un dificilul demers de românizare a administrației și de armonizare a legislației cu cea din România.

Protopopul Jovian Mureșianu a fost răsplătit simbolic de către administrația locală în 1935, când, odată sfințirea Catedralei, i s-a acordat titlul de cetățean de onoare al orașului Turda, pentru toată jertfa pusă în slujba Bisericii și a Neamului.

În toate demersurile pe care le-a făcut la Turda în cei aproape 40 de ani, a fost secondat de preoteasa Lucreția care s-a implicat activ în toată activitatea filantropică și administrativă a Bisericii și a comunității locale. Dovadă stau zecile de dosare ce ilustrează activitatea Societății Femeilor Ortodoxe din Turda a cărei președintă era.

Având în vedere cele expuse mai sus, vă rog, să acordați Lucreției Murășianu titlul de cetățean de onoare post mortem ca o recunoaștere firească a meritelor sale.

Să vă lumineze Dumnezeu în toate cele pe care le săvârșiți spre folosul binelui obștesc și al Neamului.

Turda,
20 iunie 2018.

Pr. Paroh,
Grigore Marchiș

Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei
Protopopiatul Ortodox Român Madrid- Sud
Parohia Ortodoxă Română "Sfinții Mărturisitori" - Valdemoro
Nr. 26/ 03. 05. 2018

ÎNALT PREASFINȚITE PĂRINTE ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT

Prin adresa Nr. 25/03.05.2018, am întocmit o solicitare Primăriei și Consiliului Local al Municipiului Turda, în care am expus câteva argumente pertinente, ce pot constitui bazele elaborării unui proiect de hotărâre, prin care să fie acordat **Doamne Preotese Lucreția Murășianu** titlul de *Cetățean de Onoare post - mortem*. De asemenea, am propus ca în viitorul apropiat să fie denumită o stradă din localitatea noastră cu numele acestei personalități marcante.

Suntem în Anul Centenar al unității românilor de pretutindeni, un bun prilej de reflecție asupra marilor personalități din zona Turzii, ce au luptat pentru făurirea României Mari, lăsând astfel urmașilor - prin opera lor de-o viață - o mărturie vie despre valorile nepieritoare ale credinței și culturii neamului românesc din Transilvania.

Subiect al cercetărilor mele arhivistice extinse de-a lungul a multor ani, vrednica preoteasă Lucreția Murășianu rămâne peste vremi una din figurile feminine reprezentative ale istoriei locale, creatoare a unei opere social-culturale de excepție.

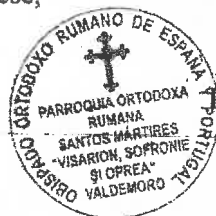
Aflată timp de câteva decenii la cârma Societății Femeilor Ortodoxe Române din Turda, soția distinsului protopop Jovian Murășianu, mare personalitate a Bisericii străbune și a Neamului Românesc - prin toată activitatea ei îndelungată - și-a înscris numele cu litere de aur în istoria culturii și spiritualității acestui străvechi oraș.

Deși actualmente trăiesc departe de țară, Turda e locul sufletului meu. Consider că prin acest gest firesc de recuperare și restituire a memoriei, Biserica Ortodoxă își scoate la lumină personalitățile ce i-au făcut cinste prin purtările demne și faptele mărețe.

În sensul celor expuse mai sus, cu deosebit respect Vă rugăm să binevoiți a ne acorda ahiereasca binecuvântare pentru continuarea acestor demersuri, și, dacă considerați potrivit, să întocmiți o **Scrisoare de recomandare** ce va însoți documentația anexată, ea urmând a fi depusă la Registratura Primăriei Turda.

Vă mulțumesc pentru purtarea de grijă patemă și vă încredințez de aleasa mea considerație.

Supus fiu duhovnicesc,

PAROH

Pr. Dorin Cătălin SAS

P. S. S. S.

Înalt Preasfinției Sale, Înalt Preasfințitului Părinte † ANDREI,
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei
Protopopiatul Ortodox Român Madrid- Sud
Parohia Ortodoxă Română "Sfinții Mărturisitori" - Valdemoro
Nr. 25/ 03. 05. 2018

Către

**PRIMĂRIA/CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI TURDA
D-lui Cristian Octavian Matei, Primarul Municipiului Turda**

Anul Centenar al unității românilor de pretutindeni se constituie într-un bun prilej de reflecție asupra marilor personalități din zona Turzii, ce au luptat pentru făurirea României Mari, lăsând astfel urmașilor - prin opera lor de-o viață - o mărturie vie despre valorile nepieritoare ale credinței și culturii neamului românesc din Transilvania.

Considerăm un gest de bună cuviință ca faptele mărețe ale înaintașilor iluștri să fie cunoscute și memoria lor cultivată, ca un exemplu pilduitor pentru generațiile de azi.

Una din figurile feminine reprezentative din arealului nostru, ce a ținut aprinsă vreme de câteva decenii flacăra românismului în vremuri neprielnice, președinta Societății Femeilor Ortodoxe Române din Turda, creatoare a unei opere social-culturale de excepție - din păcate prea puțin cunoscută - este vrednica preoteasă Lucreția Murășianu.

Soție distinsă a inimosului protopop Jovian Murășianu, mare personalitate a Bisericii Ortodoxe și a Neamului Românesc - prin toată activitatea ei îndelungată - și-a înscris numele cu litere de aur în istoria acestui străvechi oraș.

În sensul celor expuse mai sus, cu deosebit respect vă rugăm să binevoiți a analiza această documentație, și, dacă întrunește sufragiile Domniilor -Voastre, să fie acordat **Doamnei Preotese Lucreția Murășianu** titlul de *Cetățean de Onoare post - mortem al Municipiului Turda*.

De asemenea, poate fi supusă atenției și ideea denumirii unei străzi din localitatea noastră cu numele acestei personalități marcante.

Vă mulțumesc pentru colaborare și vă încredințez de aleasa mea considerație.

Cu doriri de bine,

PAROH
Pr. Dorin Cătălin SAS

D. Cătălin

PREOTEASA LUCREȚIA MURĂȘIANU

-ASPECTE BIOGRAFICE-

S-a născut în anul 1875 în satul Cernatu (azi cartier al localității Săcele, jud. Brașov), în familia preotului Gheorghe și Eufrosina Udrea, dintr-un străvechi neam de clerici (a fost nepoata Mitropolitului Ioan Mețianu de la Sibiu).

S-a căsătorit în data de 12 septembrie 1893 cu teologul Jovian Murășianu, în biserica unde a fost botezată și unde a slujit cu multă vrednicie tatăl său. Deplin conștientă de misiunea ce-o avea de îndeplinit ca soție și preoteasă, și-a urmat și susținut soțul în cei peste patruzeci și cinci de ani de căsnicie fericită.

Prima parohie unde au activat vreme de 8 ani a fost comunitatea ortodoxă din comuna sălăjeană Trăznea, înfăptuind aici împreună cu soțul opere deosebite: case parohiale, școala, reparația bisericii, cor țărănesc, etc.

Odată cu decizia Mitropoliei de la Sibiu de a muta sediile protopopești în orașe, preotul Jovian Murășianu este transferat la Agârbiciu (Viișoara), pentru ca, puțin mai târziu, în 24 august 1901, să fie ales și instalat protopop la Turda, funcție pe care o preia la data de 9 septembrie a aceluiași an.

În anul 1914, o întâlnim în calitate de Președintă a Reuniunii Femeilor Române, filiala Turda. Asociația a fost înființată în 1873, având în componența ei toate doamnele societății intelectuale românești din oraș, reorganizându-se complet după Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

După cum nota presa bisericească din acea vreme, prima acțiune de anvergură prezidată de doamna Lucreția Murășianu a avut loc la începutul Primului Război Mondial. Spitalele din Turda au devenit neîncăpătoare din pricina sutelor de răniți aduși de pe front. În aceste condiții R.F.R. a întreprins o colectă în satele și comunele din județ în urma căreia s-au strâns:

- din comuna Agârbici: 79 cămăși, 65 perechi pantaloni pânză, 43 ștergare, 20 lepedee, 6 merindare, 14 fețe de pernă, 1 pernă, 2 fețe masa, 6 coli pânză, 6 coroane;
- din comuna Decea Mureș: 12 cămăși, 9 pantaloni pânză, 22 ștergare, 4 lepedee, 5 fețe pernă, 1 pernă, 2 șervețele;
- din comuna Grind Cristur: 6 cămăși, 3 perechi pantaloni pânză, 1 merindar, 1 lepedeu, 15 ștergare, 1 pereche obiele, 1 bucată de pânză.

Puțin mai târziu, R.F.R. lansează deviza: "*Să jertfim totul pentru răniți!*" Sub imperioasa chemare s-a pornit o acțiune de colectare de ajutoare pentru

soldații răniți din cele patru spitale improvizate din Turda. S-au trimis delegate ale societății din casă în casă pentru a colecta haine pentru cei răniți. Acestea au fost spălate, cârpite, drese și distribuite. S-au donat peste 1.500 bucăți de schimburi spitalelor.

În preajma Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului s-a mai efectuat o colectă în urma căreia s-au strâns peste 800 coroane. Din acești bani s-a cumpărat făină albă de grâu și femeile au făcut câte un colac pentru fiecare soldat. S-a mai dat fiecăruia: 2 bucăți de cârnați, 4-5 bucăți prăjituri, 1 carte de rugăciuni, chibrite, țigări, cărți poștale, batistă, mere, nuci.

S-au mai primit și alte articole pentru răniții din Turda:

- din Soporul de Câmpie: 20 cârnați, 16 perechi de pantaloni pânză, 15 lepedee, 27 ștergare, 6 fețe de pernă, 14 perechi obiele;
- din Vaidasig: 12 cămăși, 13 pantaloni pânză, 5 ștergare, 2 lepedee, 1 față pernă;
- Muerău (Pădureni): albituri, bani, pânză (din care s-au făcut 18 rânduri de schimburi), 1 lepedeu, 1 ștergar.

Cu prilejul Sfințelor Paști ale anului următor, mai precis în Sâmbăta Mare, R.F.R. efectuează o nouă colectă pentru cei aproape 500 de soldați răniți, aflați în spitalele turdene. S-au procurat și împărțit 1152 ouă roșii, 471 batiste, 5000 țigarete. Celor răniți mai ușor, care au participat la Sfintele Slujbe de Paște li s-au dăruit 159 ouă înroșite și 36 colaci mari de grâu.

În urma colectei efectuate pentru susținerea văduvei și a celor 7 orfani nevârșnici ai preotului paroh din Cristiș, Ioan Opriș, ucis mișelește în data de 8 noiembrie 1918, R.F.R. a adunat suma de 150 coroane, depuse la Banca „Lumina”.

În 27 mai 1919 orașul Turda a îmbrăcat straie alese de sărbătoare. Au sosit în așezarea de pe malurile Arieșului doi oaspeți de seamă: Regele Ferdinand și Regina Maria, alături de alte distinse personalități: Dr. Iuliu Maniu, Dr. Ștefan C. Popp, V. Goldiș, O. Goga. La gară au fost întâmpinați de clerul ambelor confesiuni în frunte cu protopopii lor, precum și de P.S. Episcop Dr. Ellie Miron Cristea, viitorul Patriarh al României. În numele R.F.R. din Turda, doamna președintă Lucreția Murășianu a adresat Reginei Maria câteva cuvinte de bun venit:

“Majestatea Voastră!

În numele femeilor române din Turda și județul Turda - Arieș, avem deosebita fericire de a vă putea prezenta omagiile noastre împletite din iubire, loialitate, recunoștință, zicându-vă: “Bine ați venit, Stăpâna noastră!”

Majestate,

Noi, femeile din Transilvania, până acum am fost ca niște albine răzlețe fără mamă, fără regina conducătoare. Acum, mulțumită lui Dumnezeu, Majestății Voastre, care nici o clipă nu v-ați clintit în credința înfăptuirii idealului nostru național, Vă avem în fruntea noastră ca pe o mamă adevărată, mama tuturor Românilor. Jertfe mari, fără pereche în analele istoriei ați adus Majestatea Voastră față de soldații din tranșee și spitale și peste tot, pentru neam și Patria acum întregă! Vă asigurăm de iubire și respectul femeilor române de azi și de al generațiile viitoare.

Noi vom năzui și vom urma faptele mărețe ale Majestății Voastre!

Trăiască Regina Noastră!

Trăiască Înalta Casă Domnitoare!"

Regina Maria a mulțumit prin câteva cuvinte calde, cuprinsă de emoția primirii ce i s-a făcut. Doamna Lucreția Murășianu i-a oferit un buchet de lăcrimioare și trandafiri albi, prezentându-i reginei și pe celelate colaboratoare ale sale.

Colaborarea R.F.R. cu alte societăți similare sau cu instituții de cultură este sugerată de o scrisoare pe care Lucreția Murășianu o trimite Revizoratului Școlar al Județului Turda. Acesta o solicitase să participe la o expoziție de țesături în 15 august 1921 la București. Pregătind împreună cu alte trei societăți din Turda o serbare în 21 august, doamna Lucreția refuză politicos invitația, rămânând cale deschisă spre o colaborare viitoare.

În anul 1924, Lucreția Murășianu este aleasă în Comitetul de Constituire a Societății Naționale "Crucea Roșie", filiala Turda și al Societății "Principele Mircea", ambele activând în plan filantropic.

În 12 aprilie 1925 s-au pus la Turda bazele noului așezământ de Cultură "Atheneul Român". Între membrii Comitetului Executiv, alături de soțul ei, se află preoteasa Lucreția Murășianu.

Alături de soțul său, s-a implicat în acțiunile Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (ASTRA), făcând din această postură misionarism cultural în mediul rural. În cursul anului 1927 o întâlnim la Ceanul Mic unde vorbește țăranilor despre „Portul românesc”, iar la Tureni susține prelegerea „Despre țesăturile românești”.

O nouă acțiune filantropică o are în prim plan pe inimoasa preoteasă Lucreția. Este vorba de acordarea unui ajutor financiar în quantum de 150 lei pentru 16 văduve greco-catolice (două dintre ele din cartierul Turda Nouă) și 8 de confesiune ortodoxă, în Duminica dinaintea Nașterii Domnului (18 decembrie 1927).

Într-o statistică bisericească din 31.12.1927, aflată în Arhiva Protopopiatului Ortodox Român Turda, se menționează că Reuniunea Femeilor Ortodoxe Turda numără 120 de membri, iar președinta acesteia, doamna Lucreția Murășianu "a cercetat la

nevoie Spitalul și închisoarea". Societatea dispunea și de o bibliotecă foarte frumoasă, cu 6.000 de volume în 1927 și funcționa în cadrul secției "feminine-bio-politice a ASTREI". Trei ani mai târziu (1930) a organizat sub patronajul Lucreției Murășianu o *Scoală de gospodărire pentru fete*, pentru a veni în sprijinul educării tinerelor.

Fiindcă lucrările de construcție a Catedralei Ortodoxe erau în curs de desfășurare, iar amploarea lor necesita costuri enorme, Lucreția Murășianu a înțeles că trebuie să facă ceva în acest sens. Prin intermediul Societății Femeilor Ortodoxe Române a organizat o aleasă serbare în data de 25 februarie 1928 în sălile *Redutei* din oraș. Menirea spectacolului era de a se alimenta fondul de edificare al bisericii. Și-au dat concursul: societăți corale, Filarmonica și Corul bisericesc. Comitetul de inițiativă a organizat această manifestare sub înaltul patronaj al domnului ministru Alexandru Lapedatu, care a participat la eveniment, alături de P.S.S. Episcopul Nicolae Ivan al Clujului și ministrul Gheorghe Cipăianu.

Din altă dare de seamă asupra activității eclesiastice din Protopopiatul Ortodox Român Turda pe anul 1929, aflăm că R.F.O. a acordat ajutoare în valoare de 6.000 lei pentru achiziționarea clopotelor bisericii Catedrale și picturii bisericii vechi cu hramul Adormirea Maicii Domnului (*dintre Români*, actualmente Parohia Ortodoxă Turda II).

În anul 1930 este aleasă consilier local în cadrul Primăriei Turda, în urma procesului electoral desfășurat.

Pentru prima dată în orașul Turda, Societatea Femeilor Ortodoxe Române, la inițiativa doamnei Lucreția Murășianu, a fost serbată „*Ziua Mamei*” în 18 mai 1930. În bisericile românești turdene s-au ținut slujbe pentru toate mamele (vii și răposate). Pe mormintele unor mame, dinainte aranjate, s-au depus buchete de flori, în semn de pioasă aducere aminte.

La Casa de Cultură a urmat un program reușit alcătuit din: conferințe, poezie, muzică. Doamna Lucreția Murășianu a împărțit unor meritoși elevi de liceu patru cruciulițe-medalie, trimise de Societatea Femeilor Ortodoxe din București, iar din partea filialei Turda le-a dăruit o carte cu dedicație. La final, în cuvinte simple, dar care au mers la inima celor prezenți, „*a mulțumit lui Dumnezeu pentru fericirea de a prezida o astfel de manifestare duiosă*”.

În toamna aceluiași an (15 noiembrie 1930), Societatea Femeilor Ortodoxe Române Turda a organizat în Sala Teatrului un festival urmat de dans, cu arii din operă. Au participat distinși artiști ai Operei Române din Cluj: primadona F. Dobranscaia și tenorul prim D. Andreescu, secondați de corul bisericesc „Gavriil Muzicescu” condus de prof. Isidor Iasinski. Venitul strâns în urma spectacolului a fost destinat fondului de zidire a Catedralei ortodoxe.

Începând cu anul 1931 S.F.O.R. Turda a luat inițiativa organizării unui ciclu de conferințe în perioada Postului Mare. În acest sens au fost invitați oameni de aleasă cultură, reprezentativi pentru intelectualitatea interbelică din zonă.

Duminică 1 martie: Dr. Valer Moldovan, Cluj: „*Împărat și galilean*”;

Dl. Ioan Colfescu (președintele Atheneului Român Turda): „*Viața spirituală a neamului după război*”;

Duminică 8 martie: Pr. Dr. Sebastian Stanca, Cluj: „*Poezia bisericească*”;

Duminică 15 martie: Dr. Ioan Vască (Rectorul Academiei Teologice Cluj): „*Criza economică și concepția Bisericii*”;

Conf. Univ. Dr. D. D. Roșca - „*Aspecte din psihologia franceză*.”

Fiecare conferință a fost deschisă de președinta Lucreția Murășianu, căreia în mare parte i se datorează reușita actelor de cultură, atât prin calibrul personalităților invitate cât și prin diversitatea subiectelor abordate.

În anul următor, „*sub priceputa și energica conducere a vrednicei și de toți stimatei președintă Lucreția Murășianu, a avut loc o conferință religioasă în Duminica Ortodoxiei. Invitat de seamă a fost Dr. O. Bucevschi, profesor la Academia Teologică din Cluj. Tema conferinței s-a intitulat: „Acțiuni subterane în Rusia de azi*”. S-a discutat pe seama curentelor subversive îndreptate asupra Bisericii creștine.

În data de 31 ianuarie 1931, în Saloanele Casinei Române a avut loc Balul de binefacere organizat de Reuniunea Femeilor Române, având ca scop alimentarea fondului de ajutorare a săracilor. Din fondurile obținute au putut fi ajutați 58 de copii sărmani de la Școlile primare nr. 1 și 2 și 14 văduve în vârstă. De asemenea, suma de 2.000 de lei a fost donată „*bucătăriei săracilor*”, un fel de cantină socială din acea vreme.

Societatea de Lectură a Femeilor Române din Turda, având-o ca președintă pe Lucreția Murășianu, este menționată în revista *Transilvania* ca având o bibliotecă foarte frumoasă.

În finalul anului, în luna decembrie, în cadrul acelei mari adunări antirevizioniste, între luările de cuvânt s-a situat și cea a doamnei Lucreția Murășianu din partea Reuniunilor Femeilor Române Turda (ortodoxe și greco-catolice).

O tradiție anuală a devenit organizarea unei serii de conferințe pe perioada Postului Mare organizate sub egida Reuniunii Femeilor Române. În cuvântul de deschidere adresat auditoriului, doamna Lucreția Murășianu accentua: „*Să participăm la aceste conferințe reclamate mai ales de împrejurările grele ale zilelor noastre!*”

Au conferențiat:

12 martie: Prof. Univ. Dr. Valer Moldovan: „*Din istoria toleranței religioase*.”

26 martie: Vasile Vlaicu (Director, Cluj): „*Principiile economice ale Sfintei Scripturi*”.

Ziua Mamei a fost sărbătorită duminică 28 mai printr-o manifestare organizată de Societatea Femeilor Ortodoxe Române sub directa coordonare a doamnei Lucreția Murășianu. S-a oficiat Sfânta Liturghie în sobor, la care au participat delegate ale tuturor reuniunilor de femei din oraș, indiferent de opțiunea lor politică sau confesională.

O știre dintr-un ziar clujean descria eforturile celei ce se află în fruntea Reuniunii Femeilor Române pentru promovarea adevăratelor valori culturale și spirituale:

„Laudă și mulțumiri se cade să aducem distinsei președinte Lucreția Murășianu pentru lupta frumoasă și asiduă ce o desfășoară, ținând aprinsă flacăra românismului și credința vie în Evanghelia lui Hristos în acest orașel important pentru binele Bisericii și al Neamului nostru”.

Același ziar titra un an mai târziu, după desfășurarea unei șezători cultural religioase sub egida Societății Femeilor Ortodoxe Române în Casina Națională din Turda:

„Merită laude și recunoștință această venerabilă doamnă, care, alături de emeritul ei soț, protopop de decenii al acestui tract, nu cruță oboseală, jertfă și muncă neconținută, spre a-și sluji cu râvnă și credință Biserica și Legea sa strămoșească. Toate aceste eforturi și neobosite străduințe culminează marea operă, aproape neîntrecută, în biserica catedrală, care în curând va fi gata spre a fi sfințită și închinată menirii sale.

„Fie prin concerte, foarte bine reușite, fie prin colecte publice, fie prin intervenții cu succes la forurile înalte, venerabilii soți Murășianu, în decurs de 10 ani au reușit să ridice la loc de frunte în Turda înstrăinată, neîntrecut și frumos locaș de închinare Domnului. Credincioșii, popor și intelectuali, secondează cu plăcere și devotament activitatea rodnică și binecuvântată a păstorului lor”.

În numele ei personal va dărui bisericii noi un prapur și o candelă (2.600 lei), iar din partea Societății Femeilor Ortodoxe Române covoarele din biserică și cele două strane: regală și arhierescă în valoare de 37.600 lei.

În cadrul programului festiv de întronizare a P.S. Nicolae Colan ca Episcop al Clujului, după decesul regretatului vlădică Nicolae Ivan, în gara din Câmpia Turzii, într-un tumult sărbătoresc, doamna Lucreția Murășianu, în numele femeilor din oraș a întâmpinat pe viitorul arhieru cu cuvinte și flori alese.

La începutul anului 1937, la inițiativa S.F.O. R. s-a desfășurat un concurs de Religie pentru elevele din clasele I-VIII de la Liceul de fete din Turda. S-au distribuit 27 de premii plus 10 iconițe de argint veritabil pentru cele mai bune lucrări. Distincțiile au fost înmânate elevelor premiate de către doamna președintă Lucreția Murășianu, care a rostit și o alocuțiune.

În Duminica Floriilor din anul 1938 S. F.O. R. a organizat un concert religios în Catedrală în colaborare cu soprana Maia Odobescu, bariton Dr. Vasile Vlăsa și corul bisericii condus de Isidor Iasinski. A avut loc și conferința domnului Conf. Univ I. Crăciun (Cluj). La final s-a făcut o colectă pentru fondul de pictură al locașului de cult, cu „*un numerar mulțumitor pentru societate*”.

Au pus bazele Fundației „*Lucreția și Jovian Murășianu*” care prevedea ca după decesul fondatorilor, casa din Turda, str. Eminescu nr. 17, să fie vândută, iar banii obținuți să fie destinați operelor filantropice.

Preoteasa Lucreția a trecut la Domnul în data de 4 ianuarie 1946, la vârsta de 70 de ani, serviciul religios al înmormântării fiind oficiat în Catedrală de un sobor de preoți în frunte cu Pr. protopop Aurel Gliga. Trupul i-a fost așezat spre veșnică odihnă, alături de soțul său, în cripta de sub altarul Catedralei.

Pentru meritele sale de-o viață, în semn de recunoștință, a fost decorată cu medalia *Meritul Cultural*, primind de-a lungul carierei și alte distincții.

A scris cu viața și faptele ei o pagină de istorie vie, trasând o brazdă adâncă în conștiința celor de atunci.

Preot Dorin Sas

Extras din volumul **”Preoteasa Lucreția Murășianu și Societatea Femeilor Ortodoxe Române din Turda”** (în curs de apariție).